

הבחור בקצה השורה, מימין

הנה התמונה: מפקד יחידת שריון, יריב בן-אהרון, בן קיבוץ גבעת חיים, פוסע לעבר זחל"ם הפיקוד של הסמח"ט. מאחוריו מתנהלת בכבדות שיירה של חצי תריסר בחורים.

אירועי הימים האחרונים ניכרים היטב בפניהם. אני מביט בהם ורואה את מראות המלחמה כולה. יריב ניגש אל הסמח"ט ושניהם מתלחשים. האנשים נשארים מאחור.

"תראה", אני שומע את יריב, "יש לי בעיה עם הבחורים האלה. הם לא מסוגלים לעלות יותר על הטנק. יש כאן שניים שלושה שהספיקו לקפוץ מטנק בוער, אחד אפילו קפץ משניים. הם לא מסוגלים יותר."

"תגיד להם שיתקרבו", אמר הסמח"ט ונפנה מעיסוקיו, "נראה מה אפשר לעשות".

עכשיו מלים אחדות על הסמח"ט. כשישבתי לצידו בזחל"ם, לא ידעתי עליו דבר. הוא היה גבר כחוש, דרוך כמו קפיץ, עם בלורית שיער כסופה, שהוסיפה לו הדרת שיבה. הוא נראה לי מבוגר מכדי להימצא במקום שנמצא. בתום השבוע הראשון של הקרבות ברמה, הוטל עליו לארגן מחדש את החטיבה.

"הביטו בחורים", אמר שמחה וקולו נרעד מעוצמת ההתרגשות, "אין לי טענות אליכם. לא רוצים לעלות על הטנקים - לא צריך. אני לא מכריח אף אחד. אני יודע מה עבר על כל אחד מכם. אני יודע שהייתם מאה אחוז. ובכן, מי שרוצה ללכת הביתה - יכול ללכת, ויד על הלב, לא יהיו לי אליו טענות. באמת".

הייתה שתיקה כבדה מאוד. הבטתי בפניו של הבחור הראשון מימין, זה שעמד קרוב אלינו - ומאז אינני יכול לשכוח את פרצופו. הוא ניסה לומר דבר מה, אבל קטעי הדברים הצטרפו לבכי חנוק. הוא אמר, בכל זאת, משהו מבוזבז מאוד על ביתו, על אשתו, על ילדיו ושירבב לתוך הדברים קטעי תיאור של

טנק עולה באש וחברים שנשארו בתוכו מפני שלא הצליחו לקפוץ בזמן. דבריו הפכו לאט לאט לנהמה חרישית, עד שהסתיימו ביבבה דקה וקורעת לבבות. פניו של שמחה מנצר סירני נשארו קפואים. נדמה לי ששמעתי את ליבו פועם בחוזקה.

"הבט בחור", אמר שמחה, "אתה יכול ללכת אם אתה רוצה - ותאמין לי שאני מבין אותך. אין מה להגיד. אתה את שלך כבר עשית".

הבחור עמד נבוך. נהמת הבכי פסקה פתאום. הוא עמד והציץ בסמח"ט ורק תווי פניו, שהשתנו לפתע פתאום, יכלו להעיד על המלחמה שהתחוללה עתה בקרבו. האם יעשה את הצעד הראשון - ואחר כך יפסע לאיטו במורד השביל, גבו אל הטנקים, עד שייעלם כליל בקצה האופק?

הוא נשאר תקוע במקומו, כאילו קפא. שמחה שלח את מבטו אל פטריות העשן שהתאבכו במרחקים, כאילו חיפש שם את המילים המתאימות.

"הביטו בחורים", אמר לבסוף ומשהו עצוב נלווה אל קולו שכמו עמד לבגוד בו, "אני כבר לא כל כך צעיר, וזאת המלחמה הרביעית שלי בארץ: מלחמת השחרור, מלחמת סיני, ששת הימים - ועכשיו המלחמה הזאת. בעצם, התחלתי להילחם עוד לפני שאתם נולדתם.

ארבע מלחמות בארץ - ומלחמת העולם באירופה. מן הרגע שאני זוכר את עצמי אני נמצא בחופשה בין מלחמה למלחמה. התחלתי בפרטיזנים, ומאז אין לדבר סוף. כשאני חושב על-כך, אני תופס את עצמי בראש וחושב: אלוהים, עד מתי! עד מתי! אולי בגלל זה אני מבין טוב מאוד מה קורה לכם עכשיו."

הראשים המושפלים סביבו הורמו. האוזניים נזקפו פתאום בהקשבה דרוכה. הלחלוחית בקצה העין נעלמה כלא הייתה. השתיקות באתנחתא כבדו שבעתיים.

"הכי נורא היה באירופה", המשיך שמחה בלחש, "הם לקחו את הורי, את כל בני משפחתי מבלי שאפשר היה אפילו להתגונן, להרים יד, לצייץ. מאז לא ראיתי אותם, אם אתם שואלים מה בן אדם בגילי עושה כאן, הנה לכם תשובה. אני נלחם, בחורים, אני נלחם כמו משוגע, כדי שמה שקרה לבני דורי - לא יקרה לבני הדור שלכם, לילדים שלכם."

שמחה רצה להוסיף דבר מה, אבל השתתק. "עכשיו לא זמן לדיבורים", אמר, "תרצו, אספר לכם אחרי המלחמה. בקיצור, מי שרוצה להישאר מאחור או ללכת הביתה - יכול, מצדי, לעשות זאת."

שוב הייתה שתיקה כבדה ומעיקה, ורק קולות נפץ עמומים, שנישאו ממרחקים עם הרוח, הפרו אותה מדי פעם כמו ביקשו להיות משקל נגד לדברי הסמח"ט.

"המפקד", אמר הבחור שעמד מימין, בקצה השורה, "אני עולה לטנק".

הוא אמר את הדברים בשקט, כאילו לאחר יד - אבל הייתה בהם עוצמה כזאת, עוצמה אנושית פשוטה, שהטילה עצמה על כפות המאזניים והייתה שקולה כנגד כל מכונת המלחמה.

"גם אני", לחש הבחור שלצידו.

"גם אני", אמר השלישי.

"גם אני".

"גם אני".

יריב בן אהרון חזר והבחורים הלכו עימו בשקט. איש לא פצה פה. הם הלכו שקטים, מהורהרים, מכוונסים בתוככי עצמם והבחור שעמד בקצה השורה, מימין, הוביל אותם לעבר הטנקים שהמתינו בקרבת מקום. איש לא יידע לעולם אילו מחשבות חלפו בראשם. האם חשבו על הטנקים הבווערים שמהם מילטו את חייהם? האם הרהרו בבית, באשה, בילדים?

אם יש בחייו של אדם הבזק אחד שהוא כולו רגע של אמת. זה היה הרגע.

שמחה נשאר על הזחל"ם שלו, גופו מתוח עוד יותר, ורק מבטו המלווה אותם המשיך אחריהם אל קצה האופק, עד שהטנקים נבלעו בעננת אבק. פניו נשארו חתומים. כאשר ניפנה לבסוף לעיסוקיו ושלח ידו אל מכשיר הקשר, ראיתי כי בזרועו חקוקות ספרות זיהוי של מחנה המוות באושוויץ.

**

ערוך מתוך כתבה של העיתונאי אהרון בכר. פורסם במקור בידיעות אחרונות, 30/9/1974 במלאות שנה למלחמה.